

Motion till riksdagen 2011/12:U248

av **Bodil Ceballos m.fl. (MP)**

Behandling av hbt-personer i biståndsländer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förstärka arbetet mot diskriminering av hbt-personer i samtliga Sveriges biståndsländer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att aktivt försöka påverka de länder som vill införa eller inte har tagit bort dödsstraffet för homosexuella handlingar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att använda de relationer biståndet ger oss för att påverka lagstiftningen i länder där personer riskerar att dömas av staten för homosexuella handlingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i Sveriges eller EU:s relationer till Ukraina lyfta fram frågan om den försämrade situationen för hbt-personer i Ukraina.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hbt-säkra biståndet.

Bakgrund

I samtliga av Sidas största biståndsländer 2010, nämligen Tanzania, Afghanistan, Moçambique, DR Kongo, Sudan, Västbanken och Gaza, Kenya, Uganda, Etiopien, Bangladesh, Burkina Faso, Zimbabwe, Guatemala, Bolivia, Bosnien och Hercegovina, Mali, Ukraina, Somalia, Colombia och Nicaragua, pågår diskriminering och trakasserier av hbt-personer. I vissa länder är det värre än i andra. Vi väljer att lyfta fram några enstaka av dessa länder i denna motion som exempel.

Fel! Okänt namn på

I Uganda och Afghanistan riskerar hbt-personer dödsstraff förutom de trakasserier de får utstå i civilsamhället och i medierna. I Ukraina ökar homofo-bin markant. Hbt-personer riskerar även att dömas av staten i Tanzania, Sudan, Kenya, Etiopien, Bangladesh, Zimbabwe och Somalia för homosexuella handlingar.

Det svenska biståndet utgår från mänskliga rättigheter, det vill säga allas rättigheter. Genom biståndet och de relationer det bygger upp till länderna i fråga har Sverige möjlighet att påverka utvecklingen.

Uganda

Ugandiska myndigheter har inte respekterat enskildas rättigheter eller skyddat homo- och bisexuella samt transpersoner (hbt-personer) mot diskriminering. Ugandas strafflagstiftning används för att förbjuda homosexuella handlingar. Högsta straff är livstids fängelse. Samkönade handlingar mellan kvinnor förbjöds under 1990-talet och bestraffas med upp till sju års fängelse. Lagstiftningen förbjuder sexuellt umgänge mellan personer av samma kön och ett förslag till skärpt "anti-homosexualitetslagstiftning" fördes fram i parlamentet, men blev efter omfattande kritik från människorättsaktivister och det internationella samfundet vilande tills det förlorade sin giltighet i samband med valet av nytt parlament i februari 2011. Om det antagits skulle det bland annat ha inneburit att Uganda hade infört dödsstraff för upprepade homosexuella handlingar och livstids fängelse för alla andra homosexuella handlingar och att den som vetat om att någon varit homosexuell, men inte angett det, skulle ha dömts till fängelsestraff på mellan fem och sju år. Frågan är dock inte avförd från dagordningen ännu och kan dyka upp igen.

Afghanistan

I Afghanistan tillämpades under talibantiden en strikt tolkning av sharialagarna, och sexuella handlingar mellan personer av samma kön bestraffades med döden. Flera uppmärksammade avrättningar rapporterades under 1990-talet. Rent teoretiskt skulle dödsstraff kunna utdömas för samkönade handlingar även idag då en strikt tolkning av sharialagstiftningen fortfarande gäller. Några sådana domar har dock inte utfärdats efter att talibanregimen föll.

Sexuella kontakter mellan personer av samma kön är fortfarande förbjudna och bestraffas med långa fängelsestraff enligt artikel 427 i strafflagen från 1976. Samkönade par erkänns inte i lag, och diskriminering och hatbrott med grund i sexuell läggning eller könsidentitet är inte förbjudet.

Ukraina

I Ukraina ökar graden av homofobi. Enligt Regeringskansliets rapport om mänskliga rättigheter 2010 har en sociologisk studie genomförd av en enskild organisation bland annat visat att homofobin ökat de senaste fem åren. Det förekommer dock inte någon statligt sanktionerad diskriminering av hbt-personer. Däremot uttrycker sig ofta ukrainska politiker från samtliga partier nedsättande eller direkt förolämpande mot hbt-personer. Enligt samma rapport visar en undersökning bland hbt-personer att 54,4 procent ansåg att de blivit diskriminerade. Cirka 40 procent ansåg att de hade upplevt icke våldssamma trakasserier, drygt 9 procent att de hade blivit utsatta för våld och omkring 6 procent att de blivit sexuellt trakasserade. I ukrainsk lagstiftning omnämns sexuell läggning över huvud taget inte. Samkönade par har inte samma rättigheter som olikkönade. Det är t.ex. inte möjligt att ingå äktenskap eller registrerat partnerskap med en person av samma kön.

Ukraina är ett konservativt land, och en stor del av hbt-personerna i landet är rädda för att gå ut med sin läggning. Många ukrainare är med i kristna samfund och ser homosexualitet som något omoraliskt.

Den första hbt-organisationen bildades 1998, "Vår värld" (Nash Mir), och 2008 bildades paraplyorganisationen Union of Gay Organizations of Ukraine. De har fått utstå offentliga trakasserier och regeringsförbud när de försökt uttrycka sina åsikter. I maj 2008 hindrades hbt-grupper att fira den internationella dagen emot homofobi då myndigheter sa åt dem att avbryta på grund av påtryckningar från olika kristna samfund.

På senare tid har anti-gay-rörelser och -politiker försökt förbjuda tv-program eller filmer med hbt-teman och klassat det som pornografi som endast får visas under senare timmar. Detsamma sker mot hbt-webbsidor. En av de mest aktiva rörelserna emot hbt-personer är "Love Against Homosexuality" som har stöd från kändisar och parlamentsledamöter som anser att hbt-personer är "sexuellt perverterade".

I juni 2010 gick den kristna kyrkan ut och proklamerade att homosexualitet och försöken att legalisera samkönade äktenskap var något syndigt.

I juli 2010 förbjöds hbt-demonstrationer i staden Kharkiv och myndigheten sa att orsaken var att det kunde finnas folk där som inte hade samma intressen, att demonstrationerna kunde störa trafiken och till och med leda till dödsfall.

Enligt en rapport av Ilga från 2010 kallad "Gay Ukraine" utfördes 35 av 79 fall av diskriminering av homosexuella 2010 av myndigheter, däribland polisen. Endast en polis har dock åtalats och dömts för att ha slagit en homosexuell man i oktober 2010. Detta är väldigt ovanligt eftersom domstolar sällan dömer emot polisen och homosexuella män sällan vågar anmäla dem. Det har endast hänt två gånger¹.

Under högtidlighållandet av den internationella minnesdagen för transoffer försökte tio maskerade män ta sig in i lokalen där denna minnesdag högtidlig-

¹ http://www.ilga-europe.org/content/download/18847/.../gay_ukraine_2010-e.pdf

Fel! Okänt namn på

hölls. De lyckades dock inte ta sig in, men två personer skadades, och de lyckades spraya tårgas på de närvarande. Polisen tog inte dessa anmälningar på allvar.

Allmänt

Mänskliga rättigheter gäller alla. Hbt-personers rättigheter ska värnas och de ska skyddas från diskriminering, våld och hot. FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna inleds med orden: ”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”. Rättigheterna gäller alla människor, oavsett sexuell läggning och könsidentitet eller könsuttryck, utan åtskillnad, och alla borde därmed ha samma tillgång till och skydd av de mänskliga rättigheterna. Trots detta kränks hbt-personers rättigheter dagligen.

Till de grundläggande rättigheterna hör rätten att hysa eller uttrycka åsikter. Det ska innebära att staten ska säkerställa möjligheten att grupper bildas, att personer har rätt att gå med i organisationer eller att ordna möten. De mänskliga rättigheterna ska ge skydd mot övergrepp, till exempel rätten att inte bli godtyckligt arresterad eller utsättas för tortyr. Rättigheterna innebär även ett tillgodosende av grundläggande behov, till exempel rätten till en tillfredsställande levnadsstandard, hälsovård och utbildning. Tyvärr kan inte något land i världen tillhandahålla ett fullständigt skydd av hbt-personers mänskliga rättigheter. Diskrimineringen är utbredd inom såväl arbetslivet som skolväsende. Hälsovården är ofta uppbyggd kring starka normer som utesluter hbt-personer både direkt och indirekt. Trakasserier förekommer inom samhällets alla sfärer.

Det är inte acceptabelt att människor trakasseras för att de bryter mot den kulturella normen i sina länder med sin sexuella läggning eller sin könsidentitet eller sitt könsuttryck. Även om rätten att själv fritt få definiera och uttrycka sin sexuella läggning och könsidentitet inte är specifikt definierad i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, så gäller förklaringen även sexuella rättigheter, som exemplen ovan visar. Sexuella rättigheter utgör i många sammanhang en central skärningspunkt för civila, politiska, sociala och ekonomiska rättigheter. Sexuella rättigheter går inte att separera från de övriga rättigheterna. De mänskliga rättigheterna är universella och odelbara. I FN-rapporter kan vi läsa att sexuell läggning och könsidentitet är en social identitet som vilken annan som helst och går att jämföra med ras och etnicitet. Sociala identiteter som också ofta blir föremål för hat och fördomar.

När människor dör av aids, när ekonomisk misär råder och när människor upplever sig hotade används de verktyg som finns till hands. Könet och sexualiteten används för att piska upp hat mot den yttre fienden. Människor som inte följer den accepterade heteronormen anklagas för att företräda sekulära intressen. Syftet är ofta att stärka nationalismen där det finns hot mot landet, ekonomin och så vidare.

Fattigdom berövar ofta människor rätten att själva påverka sina liv. Samhället delar även upp människor i olika grupper som blir olika hårt drabbade,

Fel! Okänt namn på

och dessa grupper kan definieras av ras, etnicitet, klass och sexualitet eller könsidentitet eller könsuttryck, där hbt-grupper kommer in. Det rör sig om en grupp som bidragsgivande länder många gånger inte koncentrerat sig på av olika anledningar. Det är dock en grupp som drabbas hårdare än många andra på grund av kränkningar, övergrepp och exkludering. Hbt-personer kan också drabbas av psykisk ohälsa lättare eftersom de hela tiden behöver oro sig för kränkningar och att inte accepteras. I vissa fall vänder sig familjen mot dem och det kan vara den enda tryggheten dessa personer har kvar. Hedersvåld och tvångsgifte är andra vanligt förekommande problem. Vissa lesbiska kvinnor utsätts av "omvändelsevåldtäkter", många gånger sanktionerade av den egna familjen. Fattigdomen och exkluderandet gör att de har mindre möjlighet att ta del av sociala nätverk och medier.

Miljöpartiet vill att det svenska biståndet alltid ska ha med ett hbt-perspektiv i sina biståndsinsatser, med handledare som är insatta i frågan. När ett biståndsprojekt inleds ska hbt-personers situation ingå som en naturlig del i arbetet.

Vi vill att uppföljningar ska göras som säkerställer att biståndsprojekt som inleds och pågår inte stärker en struktur som underbygger homofobi i landet.

Det innebär inte nödvändigtvis att biståndet uttryckligen ska vara villkorat eftersom hbt-grupper redan är hårt ansatta och kan komma att anklagas för eventuellt uteblivet bistånd. Det skulle ge dem ännu mer problem. Vi menar att allt bistånd ska vara klimatsäkert och att det ska vara en naturlig del i arbetet. På samma sätt bör biståndet vara hbt-säkert.

Stockholm den 2 oktober 2011

Bodil Ceballos (MP)

Valter Mutt (MP)

Helena Leander (MP)

Jan Lindholm (MP)

Peter Rådberg (MP)

Mats Pertoft (MP)

Ulf Holm (MP)